

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

The Shunamit

1. מל"ב ד

"ח ויהי היום ויעבר אֵלִישָׁע אֶל-שׁוּנֵם, וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה, וּתְחַזְק-בּוֹ, לֶאֱכֹל-לֶחֶם; וַיְהִי מִדֵּי עֶבְרוֹ, יִסֵּר שְׁמָהּ לֶאֱכֹל-לֶחֶם. ט וּתְאֹמֶר, אֶל-אִישָׁהּ, הֲנֵה-נָא יָדַעְתִּי, כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא--עֹבֵר עָלֵינוּ, תָּמִיד. י נִבְשָׁה-נָא עֲלֵי-תִּקְרִי קִטְנָה, וְנָשִׁים לוֹ שֵׁם מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכִסֵּא וּמִנּוּרָה; וְהִנֵּה בָבֹאוֹ אֵלֵינוּ, יִסֹּר שְׁמָהּ. יא וַיְהִי הַיּוֹם, וַיָּבֵא שְׁמָהּ; וַיִּסֵּר אֶל-הַעֲלִיָּה, וַיִּשְׁכַּב-שָׁמָּה. יב וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נִעְרוֹ, קְרָא לְשׁוּנַמִּית הַזֹּאת; וַיִּקְרָא-לָהּ--וַתַּעֲמֵד, לְפָנָיו. יג וַיֹּאמֶר לוֹ, אָמֵר-נָא אֵלַי הִנֵּה חֲרָדָת אֵלֵינוּ אֶת-כָּל-הַחֲרָדָה הַזֹּאת, מִהַ לַעֲשׂוֹת לָךְ, הַיֵּשׁ לְדַבֵּר-לָךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל-שָׂר הַצָּבָא; וּתְאֹמֶר, בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁבֵת. יד וַיֹּאמֶר, וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ; וַיֹּאמֶר גִּיחִזִּי, אָבֵל בֶּן אִין-לָהּ--וְאִישָׁה זָקֵן. טו וַיֹּאמֶר, קְרָא-לָהּ; וַיִּקְרָא-לָהּ--וַתַּעֲמֵד, בְּפֶתַח. טז וַיֹּאמֶר, לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה, אַתִּי (אֶת), חֲבֻקָת בֶּן; וּתְאֹמֶר, אֶל-אֲדֹנָי אִישׁ הָאֱלֹהִים--אֶל-תִּכְזָב, בְּשִׁפְחוֹתָי. יז וַתֵּהָר האִשָּׁה, וַתֵּלֵד בֶּן, לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה, אֲשֶׁר-דָּבַר אֵלַי אֵלִישָׁע. יח וַיִּגְדַּל, הַיֶּלֶד; וַיְהִי הַיּוֹם, וַיֵּצֵא אֶל-אָבִיו אֶל-הַקְּצָרִים. יט וַיֹּאמֶר אֶל-אָבִיו, רֵאשִׁי רֵאשִׁי; וַיֹּאמֶר, אֶל-הַנְּעָר, שָׂאֵהוּ, אֶל-אִמּוֹ. כ וַיִּשְׂאֵהוּ--וַיְבִיאֵהוּ, אֶל-אִמּוֹ; וַיֵּשֶׁב עַל-בֶּרֶכְיָה עַד-הַצָּהָרִים, וַיָּמָת. כא וַתַּעַל, וַתִּשְׁכַּבְהוּ, עַל-מִטָּה, אִישׁ הָאֱלֹהִים; וַתִּסְגֵּר בְּעָדוֹ, וַתֵּצֵא. כב וַתִּקְרָא, אֶל-אִישָׁהּ, וּתְאֹמֶר שְׁלָחָה נָא לִי אֶחָד מִן-הַנְּעָרִים, וְאַחַת הָאֶתְנוֹת; וְאַרְוֶצָה עַד-אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְאַשׁוּבָה. כג וַיֹּאמֶר, מִדּוּעַ אַתִּי (אֶת) הַלַּחֲתִי (הַלַּחֲתִי) אֵלָיו הַיּוֹם--לֹא-חֲדָשׁ, וְלֹא שַׁבָּת; וּתְאֹמֶר, שְׁלוֹם. כד וַתִּחַבֵּשׁ, הָאֶתְנוֹ, וּתְאֹמֶר אֶל-נְעָרָה, נְהַג וְלָךְ; אֶל-תַּעֲצֵר-לִי לְרֶכֶב, כִּי אִם-אֲמַרְתִּי לָךְ. כה וַתֵּלֶךְ, וַתֵּבֵא אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים--אֶל-הַר הַכְּרָמִל; וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֹתָהּ, מִנְּגַד, וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי נִעְרוֹ, הִנֵּה הַשׁוּנַמִּית הַלִּז. כו עֵתָהּ, רוּץ-נָא לְקִרְאָתָהּ, וְאָמֵר-לָהּ הַשְׁלוֹם לָךְ הַשְׁלוֹם לְאִישָׁךְ, הַשְׁלוֹם לְיֶלֶד; וּתְאֹמֶר, שְׁלוֹם כִּז וַתֵּבֵא אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֶל-הַהָר, וַתְּחַזֵּק, בְּרַגְלָיו; וַיִּגַּשׁ גִּיחִזִּי לְהִדְפָּהּ, וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הֲרַפָּה-לָהּ כִּי-נִפְשָׁה מֵרָה-לָהּ, וַיְהוּהָ הַעֲלִים מִמֶּנִּי, וְלֹא הִגִּיד לִי. כז וּתְאֹמֶר, הַשְׁאֲלֵתִי בֶן מֵאֵת אֲדֹנָי; הֲלֹא אֲמַרְתִּי, לֹא תִשְׁלַח אֹתִי. כח וַיֹּאמֶר לְגִיחִזִּי חֲגַר מִתְנִיָּךְ, וְקַח מִשְׁעֲנָתִי בְיָדְךָ וְלָךְ, כִּי-תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרַכְנוּ, וְכִי-יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ; וְשָׁמַת מִשְׁעֲנָתִי, עַל-פְּנֵי הַנְּעָר. ל וּתְאֹמֶר אִם הַנְּעָר, חַי-יְהוּהוּ וְחַי-נִפְשָׁךְ אִם-אֶעֱזָבָה; וְיָקָם, וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיָה. לא וּגְחִזִּי עֹבֵר לְפָנָיִם, וַיִּשֶׁם אֶת-הַמִּשְׁעֲנָתַי עַל-פְּנֵי הַנְּעָר, וַאֲיִן קוֹל, וַאֲיִן קוֹשֵׁב; וַיֵּשֶׁב לְקִרְאָתוֹ וַיִּגְדַּל-לָהּ, וַיִּשְׁכַּב עִלָּיָהּ, וַיִּבֵּא אֵלִישָׁע, הַבְּיָתָה; וְהִנֵּה הַנְּעָר מֵת, מִשְׁכָּב עַל-מִטָּתוֹ. לב וַיִּבֵּא, וַיִּסְגֵּר הַדָּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם; וַיִּתְפַּלֵּל, אֶל-יְהוָה. לד וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל-הַיֶּלֶד, וַיִּשֶׁם פִּי עַל-פִּי עֵינָיו עַל-עֵינָיו וְכַפִּי עַל-כַּפּוֹ, וַיִּגְהַר, עָלָיו; וַיָּחֵם, בְּשָׂר הַיֶּלֶד. לה וַיֵּשֶׁב וַיֵּלֶךְ בְּבֵית, אַחַת הִנֵּה וְאַחַת הִנֵּה, וַיַּעַל, וַיִּגְהַר עָלָיו; וַיִּזְוֹר הַנְּעָר עַד-שִׁבְעַת פְּעָמִים, וַיִּפְקַח הַנְּעָר אֶת-עֵינָיו. לו וַיִּקְרָא אֶל-גִּיחִזִּי, וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל-הַשְּׁנַמִּית הַזֹּאת, וַיִּקְרָאָהּ, וַתֵּבֵא אֵלָיו; וַיֹּאמֶר, שְׂאִי בְנִי. לז וַתֵּבֵא וַתִּפֹּל עַל-רַגְלָיו, וַתִּשְׁתַּחֲוֶה אַרְצָה; וַתִּשָּׂא אֶת-בְּנָהּ, וַתֵּצֵא."

One day Elisha visited Shunem. A wealthy woman lived there, and she urged him to have a meal; and whenever he passed by, he would stop there for a meal. 9 Once she said to her husband, "I am sure it is a holy man of God who comes this way regularly. 10 Let us make a small enclosed upper chamber and place a bed, a table, a chair, and a lampstand there for him, so that he can stop there whenever he comes to us." 11 One day he came there; he retired to the upper chamber and lay down there. 12 He said to his servant Gehazi, "Call that Shunammite woman." He called her, and she stood before him. 13 He said to him, "Tell her, 'You have gone to all this trouble for us. What can we do for you? Can we speak in your behalf to the king or to the army commander?'" She replied, "I live among my own people." 14 "What then can be done for her?" he asked. "The fact is," said Gehazi, "she has no son, and her husband is old." 15 "Call her," he said. He called her, and she stood in the doorway. 16 And Elisha said, "At this season next year, you will be embracing a son." She replied, "Please, my lord, man of God, do not delude your maidservant." 17 The woman conceived and bore a son at the same season the following year, as Elisha had assured her. 18 The child grew up. One day, he went out to his father among the reapers. 19 [Suddenly] he cried to his father, "Oh, my head, my head!" He said to a servant, "Carry him to his mother." 20 He picked him up and brought him to his mother. And the child sat on her lap until noon; and he died. 21 She took him up and laid him on the bed of the man of God, and left him and closed the door. 22 Then she called to her husband: "Please, send me one of the servants and one of the she-asses, so I can hurry to the man of God and back." 23 But he said, "Why are you going to him today? It is neither new moon nor sabbath." She answered, "It's all right." 24 She had the ass saddled, and said to her servant, "Urge [the beast] on; see that I don't slow down unless I tell you." 25 She went on until she came to the man of God on Mount Carmel. When the man of God saw her from afar, he said to his servant Gehazi, "There is that Shunammite woman. 26 Go, hurry toward her and ask her, 'How are you? How is your husband? How is the child?'" "We are well," she replied. 27 But when she came up to the man of God on the mountain, she clasped his feet. Gehazi stepped forward to push her away; but the man of God said, "Let her alone, for

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

she is in bitter distress; and the LORD has hidden it from me and has not told me.” 28 Then she said, “Did I ask my lord for a son? Didn’t I say: ‘Don’t mislead me?’” 29 He said to Gehazi, “Tie up your skirts, take my staff in your hand, and go. If you meet anyone, do not greet him; and if anyone greets you, do not answer him. And place my staff on the face of the boy.” 30 But the boy’s mother said, “As the LORD lives and as you live, I will not leave you!” So he arose and followed her. 31 Gehazi had gone on before them and had placed the staff on the boy’s face; but there was no sound or response. He turned back to meet him and told him, “The boy has not awakened.” 32 Elisha came into the house, and there was the boy, laid out dead on his couch. 33 He went in, shut the door behind the two of them, and prayed to the LORD. 34 Then he mounted [the bed] and placed himself over the child. He put his mouth on its mouth, his eyes on its eyes, and his hands on its hands, as he bent over it. And the body of the child became warm. 35 He stepped down, walked once up and down the room, then mounted and bent over him. Thereupon, the boy sneezed seven times, and the boy opened his eyes. 36 [Elisha] called Gehazi and said, “Call the Shunammite woman,” and he called her. When she came to him, he said, “Pick up your son.” 37 She came and fell at his feet and bowed low to the ground; then she picked up her son and left.

מל"ב, ח

" א וְאֵלִישָׁע דָּבַר אֶל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-הִחְיָה אֶת-בְּנֵהּ לֵאמֹר, קוּמִי וְלָכִי אִתִּי (אֶת) וּבֵיתְךָ, וְגוּרִי, בְּאֶשֶׁר תִּגּוּרִי: כִּי-קָרָא יְהוָה לְרַעֲב, וְגַם-בָּא אֶל-הָאָרֶץ שִׁבְעַ שָׁנִים. ב. וּתְקֹם, הָאִשָּׁה, וּתַעַשׂ, כְּדַבַּר אִישׁ הָאֱלֹהִים; וּתְלַךְ הִיא וּבֵיתָהּ, וּתִגַּר בְּאָרֶץ-פְּלִשְׁתִּים שִׁבְעַ שָׁנִים. ג. וְיִהְיֶה, מִקְצֵה שִׁבְעַ שָׁנִים, וּתָשָׁב הָאִשָּׁה, מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים; וּתֵצֵא לְצַעֵק אֶל-הַמֶּלֶךְ, אֶל-בֵּיתוֹ וְאֶל-שַׁדְּהָ. ד. וְהַמֶּלֶךְ, מְדַבֵּר אֶל-גִּחְזִי, נַעַר אִישׁ-הָאֱלֹהִים, לֵאמֹר: סִפְרָה-נָּא לִי, אֵת כָּל-הַגְּדֻלוֹת אֲשֶׁר-עָשָׂה אֵלִישָׁע. {ס} ה. וְיִהְיֶה הוּא מְסַפֵּר לְמֶלֶךְ, אֵת אֲשֶׁר-הִחְיָה אֶת-הַמֵּת, וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-הִחְיָה אֶת-בְּנֵהּ צֹעֶקֶת אֶל-הַמֶּלֶךְ, עַל-בֵּיתוֹ וְעַל-שַׁדְּהָ; וַיֹּאמֶר גִּחְזִי, אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ--זֹאת הָאִשָּׁה, וְזֶה-בְּנֵהּ אֲשֶׁר-הִחְיָה אֵלִישָׁע. ו. וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה, וַתְּסַפֵּר-לוֹ; וַיִּתֵּן-לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר, הִשְׁיֵב אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לָהּ וְאֵת כָּל-תְּבוּאוֹת הַשָּׂדֶה, מִיּוֹם עָזְבָה אֶת-הָאָרֶץ, וְעַד-עַתָּה. "

Elisha had said to the woman whose son he revived, “Leave immediately with your family and go sojourn somewhere else; for the LORD has decreed a seven-year famine upon the land, and it has already begun.” 2 The woman had done as the man of God had spoken; she left with her family and sojourned in the land of the Philistines for seven years. 3 At the end of the seven years, the woman returned from the land of the Philistines and went to the king to complain about her house and farm. 4 Now the king was talking to Gehazi, the servant of the man of God, and he said, “Tell me all the wonderful things that Elisha has done.” 5 While he was telling the king how [Elisha] had revived a dead person, in came the woman whose son he had revived, complaining to the king about her house and farm. “My lord king,” said Gehazi, “this is the woman and this is her son whom Elisha revived.” 6 The king questioned the woman, and she told him [the story]; so the king assigned a eunuch to her and instructed him: “Restore all her property, and all the revenue from her farm from the time she left the country until now.”

2. תלמוד ירושלמי יבמות פרק ט"ו, הלכה ב:

" אמר ר' מנא: אונסה שכיח (- בזמן הקציר), שאין החמה קופחת על ראשו של אדם אלא בשעת הקציר. הדא הוא דכתיב: "ויגדל הילד ויהי היום ויצא אל אביו אל הקוצרים, ויאמר אל אביו, ראשי ראשי... ומת."

3. מסכת ברכות י"ע"ב

" אמר אב"י ואיתימא ר' יצחק: הרוצה להנות (רש"י: משל אחרים), יהנה כאלישע (רש"י: ואין איסור בדבר). ושאינו רוצה להנות - אל יהנה, כשמואל הרמתי... שכל מקום שהלך שם - ביתו עמו " רש"י: "שכל מקום שהיה הולך שם, היה נושא כל כלי תשמישי בית עמו ואוהל חנייתו, שלא להנות מאחרים."

4. שמ"א י"ב, ג'-ד

" הִנְנִי עֹנֵה בִּי נֶגְדְּ ה' וְנֶגְדְּ מִשִּׁיחוֹ: אֵת שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֵת מִי עָשַׁקְתִּי אֵת מִי רִצּוֹתִי וּמִי־ד מִי לְקַחְתִּי כֹפֵר וְאֵעֲלִים עֵינִי בּוֹ וְאֵשִׁיב לָכֶם. וַיֹּאמְרוּ: לֹא עָשַׁקְתֶּנּוּ וְלֹא רִצּוֹתֶנּוּ וְלֹא לְקַחְתִּי מִיֵּד אִישׁ מֵאֻמָּה .

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Here I am! Testify against me, in the presence of the LORD and in the presence of His anointed one: Whose ox have I taken, or whose ass have I taken? Whom have I defrauded or whom have I robbed? From whom have I taken a bribe to look the other way? I will return it to you." They responded, "You have not defrauded us, and you have not robbed us, and you have taken nothing from anyone."

5. **זוהר ח"א ט, עב**
 "ויהי היום – יום טוב של ראש השנה היה, והקב"ה דן את העולם, ולכן אמר לה אלישע 'היש לדבר לך אל המלך' – זה הקב"ה שנקרא מלך. ותאמר 'בתוך עמי אנוכי יושבת' – אינני רוצה שיזכירו אותי וישמו לב עלי, אלא בתוך עמי"
6. **"אשה גדולה" (מ"ב ד, א)**
חומת אנך: " אשה גדולה הפשט הוא לעושר ולכבוד עד אשר אישה היה טפל ולא נזכר כי אם היא נזכרת לשבח."
רד"ק: " חשובה בעלת נכסים ובעלת השם, ובדרש כי אחותה של אבישג השונמית היתה אמו של עדוא הנביא"
רש"י: " חשובה, וראיתי בפרקי דרבי אליעזר: אחותה של אבישג השונמית היתה."
7. **"כי שמע אל אביונים ה', ואת אסיריו לא בזה - אלו העקרות שהן אסורות בתוך בתיהן ועלובות, וכיוון שהקב"ה פוקדן בבנים הן נזקפות". ... "סמך ה' לכל הנפלים - אלו העקרות שהן נופלות בתוך בתיהן. " (ב"ר, ע"א, א-ב)**
"כל מי שאין לו בן כאילו הוא מת, כאילו הוא הרוס" (ב"ר, מ"ה, ב)
8. **עקרות בתנ"ך**
שרה: "ושרי אשת אברם לא ילדה לו", "וגם נתתי ממנה לך בן"; "שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך"; "ותהי שרי עקרה אין לה ולד"
רבקה: "ויעתר יצחק לנכח אשתו כי עקרה הוא"
רחל: "ורחל עקרה"
אשת מנוח: " ואשתו עקרה ולא ילדה"
חנה: "ולחנה אין ילדים"
9. **רד"ק מ"ב ד, טז**
"אמר מלבו ובטח בא-ל יתברך שיקיים דברו, כמו שכתוב באדם הצדיק " ותגזר אמר ויקם לך" וכן בשמואל הנביא "לא הפיל מכל דבריו ארצה". וכן אמר בדרש "רצון יראיו יעשה" - עשה הקב"ה רצונו של נביא, והרתה וילדה"
10. **מסכת תענית כג ע"ב**
"ותגזר אמר - אתה גזרת מלמטה, והקב"ה מקיים מאמרך מלמעלה."
11. **מסכת תענית ב ע"א**
"שלושה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים ומפתח של חיה (- יולדת) ומפתח של תחיית המתים."
12. **תוס' מסכת סנהדרין ק"ג ע"א**
"והא אמרינן דמפתח הגשמים נמסר לאלוהו וכן מפתח של תחיית המתים, וכן לאלישע. ויש לומר, דהא דקאמר 'שלא נמסרו לשליח' אינו רוצה לומר שלא נמסרו מעולם, דהא של תחיית המתים ושל גשמים נמסרו, אלא לא נמסרו לשליח להיות לעולם ממונה עליהם."
13. **דברים רבה י, ג**
" כל מה שהקב"ה עושה הצדיקים עושין. כיצד - הקב"ה פוקד עקרות, ואלישע פקד את השונמית... הקב"ה מחיה מתים, ואלישע החיה את בנה של השונמית."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

14. מדרש תהילים למזמור ע"ח (מהדורת בובר עמ' 346)

"שלושה מפתחות הן, שלא מסרן הקב"ה ביד שליח: מפתח של רחם... מפתח של קברים בתחיית המתים... מפתח של גשמים... וכשרצה הקב"ה נתן להן לצדיקים: של עקרה מסר לאלישע... של תחיית המתים מסר לאלהיה... ובנה של השונמית על ידי אלישע..."

15. מל"ב ד, ט"ז

רש"י: "אל תאמר חובקת בן, מה לי חבוקו אם סופי לקברו... אל תראני דבר שפיסק, יש בידך לבקש רחמים ונתן לי בן, אך בבקשה ממך אל תתן לי אלא בן של קיימא."

רד"ק: "אמרה שני פעמים אל לחזק הדבר לבקש ממנו שלא יכזב בה שיהיה הדבר על כל פנים אחר שיחל אותה עליו ושיהיה בן של קיימא כי מה יועיל לה אם לא יהיה בן של קיימא"

רלב"ג: "ר"ל שהיא אומרת זה דרך בקשה לא יהיה זה אדני לא תכזב בשפחתך בעבור שפחתך להביא לי טובה שאינה טובה אם לא יתקיים הילד כי אלישע לא הבטיחה שיחיה"

16. רבי משה אלשיך 'מראות הצובאות' מל"ב ד, יט

"ועשתה בחכמה להסתיר דבר (-מבעלה), שלא להזכיר עליו שם מוות, כי הדיבור מזיק בעניינים כאלו, לבלתי יתקן, וכן הנביא... באומד הדעת נתן אל לבו כי מת הילד... היא לא אמרה (-לנביא) 'מת הילד', כי אם 'השאלתי בן' וכו'... ולא אמרה כי מת הילד, בל תוציא מפיה תואר זה, בל יצא עליו שם מוות."

17. רלב"ג מל"ב ד,

"ותאמר שלום - לא רצתה לפתוח פיה לרע."

18. מדרש משלי, פרשה לא, על הפסוק "אשת חיל מי ימצא"

"מעשה היה בר' מאיר שהיה יושב ודורש בבית המדרש בשבת במנחה, ומתו שני בניו. מה עשתה אמן, הניחה שניהם על המטה ופרשה סדין עליהם. במוצאי שבת בא רבי מאיר מבית המדרש לביתו. אמר לה: היכן שני בני? אמרה: לבית המדרש הלכו. אמר לה: צפיתי לבית המדרש ולא ראיתי אותם. נתנה לו כוס של הבדלה והבדיל. חזר ואמר היכן שני בני? אמרה לו הלכו למקום אחר ועכשיו הם באים. הקריבה לפניו המאכל ואכל וברך. לאחר שברך אמרה לו: רבי... אמר: ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך."

19. רלב"ג מל"ב ד, כז

"אולי עשה זה לכבוד אלישע, כי יודע שאין רצונו שתתקרב אליו אישה כל כך"

20. מדרש תהילים למזמור קי"ט

"גל עיני" - "אף על פי שהיה שמואל נביא, לא היה יודע כלום עד שגלה הקב"ה את אוזנו."

21. עמוס ג', ו - ז

"אם תהיה רעה בעיר, וה' לא עשה? כי לא יעשה ה' א-להים דבר, כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים"

22. רד"ק מל"ב ד, כט

"חגור מתניך. אמר לו זה לפי שילך במהרה בזריזות: כי תמצא איש לא תברכנו. זה אמר לו כדי שלא יתעכב בדרך ותהיה כונתו בשליחותו ולא יפנה לבו לדבר אחר לא במעשה ולא בדבור"

23. רש"י מל"ב ד, כט

"לא תברכנו. לא תשאל לשלום, וכל זה שלא ירבה דברים וישאלהו להיכן אתה הולך, והוא אומר להסיות את המת, ואין זה כבוד הנס להתהלל בו מי שבא על ידו."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

24. רש"י מל"ב ד, כט

" והוא לא עשה כן, אלא לכל השואלו הוא אומר רבי שלחני להחיות את המת."

25. רד"ק מל"ב ד, כט

" ובדרש שהיה כשחוק בעיניו וכל האדם שהיה פוגע בו היה אומר לו התאמן שהמטה הזה מחיה את המת לפיכך לא עלתה בידו:"

26. זוהר בשלח (מ"ד, ב)

"חי ה' וחי נפשך אם אעזבך" (ל): "אמאי, כיוון דגיחזי הווה אזיל? אלא היא ידעת אורחוי דהווא רשע גיחזי, דלא איהו כדאי דישתכח ניסא על ידוי" [מדוע (-נשבעה כך), הרי גיחזי הלך? אלא היא ידעה דרכיו של אותו רשע גיחזי, שאינו כדאי שיימצא הנס על ידו].

27. רלב"ג מל"ב ד, כט

"ידמה גם כן שלא היה גיחזי ראוי שיעשה זה העניין על ידו. וזה יתבאר ממה שחטא בו בדבר נעמן."

28. מס' ר"ה טז ע"ב

"אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה השעה"

29. Rav Soloveitchik "kol Dodi Dofek"

The bestowing of good is always conditional and temporary. When God bestows wealth, property, influence, and honor, the recipient must know how to employ them; how to turn these precious gifts into fruitful, creative powers, how to include others in his happiness and greatness, and how to render loving-kindness with the divine kindnesses that emanate and issue forth to him from a never-ending font. If an abundance of good does not bring man to absolute subordination to the Holy One, then he is guilty of a fundamental sin resulting in the severe distress that in turn reminds him of his obligation to the Creator of the universe for the gift of His kindnesses. ... Just as good obliges man to perform deeds of a higher order and demands creative and innovative actions from the individual or the populace, so does suffering require the repair of the soul and the cleansing of life — if at the time of God's favor and beneficence one was not aroused to action. For it happens that man is summoned to repair, through his afflictions, the damage he caused in God's creation at the hour when the Holy One extended His bounty. The feeling of subordination to the Almighty and the understanding of one's obligation to purify and sanctify one's self by dint of one's suffering must brighten man's soul when he finds himself in distress and perplexed by his existence.

If God's grace, which is given to either an individual or a community, requires certain actions of the beneficiary, even if the gifts (such as wealth, honor, influence, power, etc., which are attained by exhausting effort) are granted to man by natural means, how much more so is it true that Divine gifts given supernaturally, in the form of miracles that transcend the framework of the elementary laws of historical causality, must subject the recipient of the miracles to God. Miraculous grace places upon man an absolute responsibility to fulfill the larger imperative that calls out from the miracle. A transcendental imperative always accompanies miraculous activity. "Command the Children of Israel" (e.g., [Numbers 5:2](#), 28:1, 34:2, 35:2). Woe unto the beneficiary of a miracle who does not recognize it for what it is, and whose ear is deaf to the echo of the imperative that arises out of this metahistorical event. Pity the one who benefits from the miracles of the Master of the Universe but the spark of faith is not kindled in him, and his conscience is not stirred by the sight of this singular event... If God's grace, which is given to either an individual or a community, requires certain actions of the beneficiary, even if the gifts (such as wealth, honor, influence, power, etc., which are attained by exhausting effort) are granted to man by natural means, how much more so is it true that Divine gifts given supernaturally, in the form of miracles that transcend the framework of the elementary laws of historical causality, must subject the recipient of the miracles to God. Miraculous grace places upon man an absolute responsibility to fulfill the larger imperative that calls out from the miracle. A transcendental imperative always accompanies miraculous activity. "Command the Children of Israel" (e.g., [Numbers 5:2](#), 28:1, 34:2, 35:2). Woe unto the beneficiary of a miracle who does not recognize it for what it is, and whose ear is deaf to the echo of the imperative that arises out of this metahistorical

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

event. Pity the one who benefits from the miracles of the Master of the Universe but the spark of faith is not kindled in him, and his conscience is not stirred by the sight of this singular event.

When a miracle does not find its appropriate echo in actual deeds, a lofty vision dissipates and is squandered, whereupon Divine Justice indicts the ungrateful recipient of the miracle. “The Holy One sought to make Hezekiah the Messiah and Sennacherib, Gog of Armageddon. However, God’s Justice said to Him ... ‘Hezekiah, for whom You wrought all these miracles, did not sing in praise before You. Shall You make him Messiah?’.”⁵ Then comes distress, the hour of misery.

Rav Soloveitchik “kol Dodi Dofek” .30

Our great sages have taught: “Man is obligated to give thanks for evil as he does for goodness” (M. Berakhot 9:5). Just as good obliges man to perform deeds of a higher order and demands creative and innovative actions from the individual or the populace, so does suffering require the repair of the soul and the cleansing of life — if at the time of God’s favor and beneficence one was not aroused to action. For it happens that man is summoned to repair, through his afflictions, the damage he caused in God’s creation at the hour when the Holy One extended His bounty.

Suffering is the final warning given by Providence to the man, who is devoid of gratitude for the good God has done for him. To the final proclamation that issues forth from suffering, one must react quickly and answer the call of the Almighty, who cries out to him, “Where are you?”